

Riksrevisjonen

- ▶ Lov og instruks om Riksrevisjonen
– med kommentarer

**Lov og instruks om Riksrevisjonen
– med kommentarer**

**Lov 7. mai 2004 nr. 21
om Riksrevisjonen**

**Instruks 11. mars 2004 nr. 700
om Riksrevisjonens virksomhet**

Ajour pr. 18. august 2011

Innledning	4
Lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen (riksrevisjonsloven)	5
Kapittel 1 Riksrevisjonens formål og organisasjon mv.	5
§ 1 Riksrevisjonens formål	5
§ 2 Riksrevisjonens uavhengighet	5
§ 3 Instruks om Riksrevisjonens virksomhet	6
§ 4 Riksrevisjonens ledelse.....	6
§ 5 Tilsetting av Riksrevisjonens tjenestemenn	7
§ 6 Lønn og pensjon	7
§ 6a Pensjonsordning for riksrevisorer utnevnt før 1. januar 2011	8
§ 7 Saksbehandlingen i tjenestemannssaker	9
§ 8 Riksrevisjonens budsjett og regnskap	9
Kapittel 2 Riksrevisjonens oppgaver mv.	10
§ 9 Riksrevisjonens oppgaver	10
§ 10 Krav til revisjonsutførelsen.....	13
§ 11 Riksrevisjonens rapportering til Stortinget	13
Kapittel 3 Riksrevisjonens rett til informasjon mv.	14
§ 12 Riksrevisjonens rett til å kreve informasjon og innsyn. Rett til å foreta undersøkelser.....	14
§ 13 Deltakelse i generalforsamling mv.	16
§ 14 Tilrettelegging av forholdene for revisjon	17
Kapittel 4 Riksrevisjonens saksbehandling mv. Allmennhetens innsynsrett	17
§ 15 Taushetsplikt	17
§ 16 Riksrevisjonens behandling av sikkerhetsgradert informasjon	19
§ 17 Riksrevisjonens behandling av personopplysninger	20
§ 18 Allmennhetens krav på innsyn i Riksrevisjonens dokumenter.....	20
§ 19 Habilitet	21
Kapittel 5 Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser. Oppheving og endring av andre lover	23
§ 20 Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser	23
§ 21 Oppheving og endringer av andre lover.....	23
Instruks om Riksrevisjonens virksomhet	24
Kapittel 1 Ledelse og organisering av arbeidet i Riksrevisjonen	24
§ 1 Riksrevisorkollegiet (Kollegiet)	24
§ 2 Ledelsen av Riksrevisjonen.....	25
Kapittel 2 Regnskapsrevisjon	26
§ 3 Revisjonens innhold	26
§ 4 Innsending av regnskap, nødvendig materiale m.m. til Riksrevisjonen	26
Kapittel 3 Selskapskontroll.....	27
§ 5 Kontrollens innhold og omfang	27
§ 6 Informasjon fra hel- og deleide statlige selskaper	28
§ 7 Statsrådets rapportering til Riksrevisjonen	29
§ 8 Innsending av møteprotokoller m.m.	30
Kapittel 4 Forvaltningsrevisjon	30
§ 9 Revisjonens innhold	30
§ 10 Innsending av nødvendig materiale til Riksrevisjonen	32
Kapittel 5 Riksrevisjonens kontroll med Norges Bank	32
§ 11 Kontrollens innhold og omfang.....	32
§ 12 Innsending av materiale og innsynsrett	33
Kapittel 6 Riksrevisjonens forhold til offentlighetsloven og sikkerhetsloven	33
§ 13 Allmennhetens innsynsrett - offentlighetslovens anvendelse på Riksrevisjonen	33
§ 14 Riksrevisjonens behandling av sikkerhetsgradert informasjon	34
Kapittel 7 Rapportering til Stortinget og forvaltningen	35
§ 15 Rapportering om Riksrevisjonens årlige revisjon og kontroll.....	35
§ 16 Rapportering om gjennomførte forvaltningsrevisjoner	36
§ 17 Rapport om Riksrevisjonens virksomhet.....	36
Kapittel 8 Øvrige bestemmelser	36

§ 18	Ikraftsetting. Oppheving av andre instruksjer.....	36
Appendiks – Rettskildebildet.....		38
Lov og instruks for Riksrevisjonen		38
Forarbeidene til loven og instruksjen.....		38
Endringer i lov og instruks		39

Innledning

Lov og instruks for Riksrevisjonen trådte i kraft 1. juli 2004. Loven avløste lov om Statsrevisjonen av 18. februar 1918. Instruksen erstattet tidligere instruks om Riksrevisjonens virksomhet, gitt av Stortinget. Både loven og instruksen er hovedsakelig en kodifisering av etablert praksis.

Loven har bestemmelser om Riksrevisjonens formål og kontrolloppgaver, plassering i statsapparatet, organisering, nødvendige virkemidler for gjennomføring av kontrollen mv. I loven er også forholdet til annen relevant lovgivning regulert. Dette gjelder bl.a. offentleglova, forvaltningsloven, sikkerhetsloven, personopplysningsloven, tjenestemannsloven og tjenestetvistloven. I instruksen er det gitt utfyllende regler om bl.a. Riksrevisjonens ledelse og revisjonsoppgaver.

I denne veiledningen gis utfyllende kommentarer til alle bestemmelsene i loven og instruksen. Kommentarene er hovedsakelig basert på kontroll- og konstitusjonskomitéens sammendrag av Riksrevisjonens forslag til merknader til bestemmelsene samt komitéens egne merknader som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av loven og instruksen, jf. Innst. O. nr. 54 (2003-2004) og Innst. S. nr. 136 (2003-2004). Til enkelte bestemmelser er også tidligere relevante beslutninger fra Stortinget og uttalelser fra kontroll- og konstitusjonskomitéen omtalt. Enkelte kommentarer er hentet fra Riksrevisjonens forslag til ny lov og instruks av 2. oktober 2003.

Bakerst følger en oversikt over rettskildebildet, med henvisninger og hyperkoblinger til sentrale forarbeider til loven og instruksen.

Lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen (riksrevisjonsloven)

Kapittel 1 Riksrevisjonens formål og organisasjon mv.

§ 1 Riksrevisjonens formål

Riksrevisjonen er Stortingets revisjons- og kontrollorgan.

Riksrevisjonen skal gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte, og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Kommentarer:

Første ledd slår fast at Riksrevisjonen er Stortingets revisjons- og kontrollorgan.

Annet ledd fastsetter en overordnet målsetting for alt revisjons- og kontrollarbeid som Riksrevisjonen foretar og omfatter både inntekts- og utgiftssiden i statsregnskapet og underliggende virksomheters regnskap.

§ 2 Riksrevisjonens uavhengighet

Riksrevisjonen skal utføre sine oppgaver uavhengig og selvstendig og bestemmer selv hvordan arbeidet skal innrettes og organiseres.

Kommentarer

Bestemmelsen fastsetter at Riksrevisjonen skal utføre sin virksomhet uavhengig og selvstendig. Prinsippet om uavhengighet og selvstendighet fulgte ikke direkte av tidligere lov eller instruks, men har alltid vært lagt til grunn for Riksrevisjonens virksomhet og er en forutsetning for all revisjon og kontroll. Riksrevisjonen er ikke underlagt Regjeringens instruksjonsmyndighet. Regjeringen eller forvaltningen kan heller ikke gi regler eller treffe vedtak som hindrer Riksrevisjonen i å utføre revisjon og kontroll eller gripe inn i gjennomføringen av oppgavene. Finansdepartementet kan heller ikke legge restriksjoner på ressurser til Riksrevisjonen eller gripe inn i budsjettprosessen.

Stortinget kan fastsette rammene for Riksrevisjonens virksomhet, både rettslig (ved lov, instruks eller plenarvedtak) og økonomisk (budsjett og bevilgningsreglement). Stortinget og Riksrevisjonen har en felles forståelse om at Riksrevisjonen innenfor de gitte rammer har en selvstendig stilling og ansvar for selv å klargjøre det nærmere innholdet i og gjennomføringen av revisjonsoppgavene mv.

Ved vedtagelsen av loven understreket Stortinget at rettsliggjøringen av Riksrevisjonens uavhengighet er viktig. En slik uavhengighet er blant annet en viktig forutsetning for at Riksrevisjonen skal kunne fungere uavhengig av skiftende politiske konstellasjoner.

Stortinget kan likevel gjennom plenarvedtak instruere Riksrevisjonen om å iverksette gransking i enkeltsaker. Instruksjonsretten må imidlertid fortsatt brukes med varsomhet og på en måte som ikke kan reise tvil om Riksrevisjonens uavhengighet. Se også § 9 syvende ledd og kommentarene til denne bestemmelsen.

§ 3 Instruks om Riksrevisjonens virksomhet

Stortinget fastsetter instruks om Riksrevisjonens virksomhet.

Kommentarer

Bestemmelsen forutsetter at Stortinget gir nærmere regler om Riksrevisjonens virksomhet ved instruks. Slik instruks er vedtatt av Stortinget 11. mars 2004. Instruksen erstatter alle tidligere instruks gitt av Stortinget vedrørende Riksrevisjonens virksomhet.

§ 4 Riksrevisjonens ledelse

Riksrevisjonen ledes av et kollegium av fem riksrevisorer valgt av Stortinget i medhold av Grunnloven § 75 k. Riksrevisorene og personlige varamedlemmer for disse velges av Stortinget for fire år om gangen med virkning fra 1. januar året etter stortingsvalget. Stortinget velger også leder og nestleder i Kollegiet.

Lederen i Kollegiet er Riksrevisjonens daglige leder.

Lederen må ikke uten samtykke fra Stortinget ha eller påta seg stilling eller verv i offentlig eller privat virksomhet, unntatt når det følger av vervet som riksrevisor.

De øvrige medlemmer av Riksrevisorkollegiet må ikke påta seg oppgaver, oppdrag og verv som kan komme i konflikt med rollen som riksrevisor. Kollegiet avgjør om oppgaven, oppdraget eller vervet er av en slik art.

Kommentarer

Første ledd slår fast at Riksrevisjonen ledes av et kollegium bestående av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for fire år i medhold av Grunnloven § 75 k. Dette er en videreføring av den organisatoriske modell som ble innført med revisjonsloven av 1918. Bestemmelsen presiserer at tiltredelsestidspunkt for riksrevisorene og varamedlemmer skal være 1. januar året etter stortingsvalget, mot tidligere 1. juli. Av bestemmelsen framgår det også at Stortinget skal velge leder og nestleder blant riksrevisorene.

Annet ledd slår fast at lederen av Kollegiet er Riksrevisjonens daglige leder og innebærer at lederen arbeider på heltid i den perioden vedkommende er valgt for. Rollefordelingen mellom Riksrevisorkollegiet og daglig leder er regulert i § 1 i instruksen.

Tredje ledd begrenser lederens adgang til å inneha eller påta seg andre stillinger eller verv i privat eller offentlig virksomhet. Bestemmelsen setter ikke forbud mot å ha eller påta seg

slike oppdrag eller verv, men overlater til Stortinget å gi samtykke til dette. Dersom stillingen eller vervet er en naturlig følge av riksrevisorvervet, er det ikke plikt til å innhente slikt samtykke, jf. for eksempel verv i riksrevisjonens samarbeidsorganer.

Fjerde ledd regulerer de øvrige kollegiemedlemmers adgang til å påta seg oppgaver, oppdrag eller verv som kan komme i konflikt med deres oppgaver som riksrevisor. Det er ikke noe forbud mot å påta seg andre oppgaver, oppdrag eller verv, men Kollegiet må i det enkelte tilfellet foreta en skjønnsmessig vurdering av om oppdraget er av en slik art at det vil komme i konflikt med rollen som riksrevisor.

§ 5 Tilsetting av Riksrevisjonens tjenestemenn

Riksrevisjonens kollegium tilsetter ledere i Riksrevisjonen. Riksrevisjonens øvrige tjenestemenn tilsettes av Riksrevisjonens tilsettingsråd.

Bestemmelsene i lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. §§ 2 til 5 om kunngjøring av stillinger, innstillinger og fast og midlertidig tilsetting av tjenestemenn gjelder så langt de passer.

Kommentarer

Første ledd slår fast at Riksrevisjonens kollegium tilsetter ledere i Riksrevisjonen og at øvrige tjenestemenn tilsettes av Riksrevisjonens tilsettingsråd.

Utfyllende regler om innstillings- og tilsettingsprosedyrer i Riksrevisjonen framgår av eget personalreglement.

Reelle hensyn tilsier at søkere til og tilsatte i Riksrevisjonen skal ha de samme rettigheter og stillingsvern som i staten ellers. Det går frem av tjenestemannsloven § 1 at loven gjelder for arbeidstakere tilsatt i statens tjeneste, noe som også omfatter tilsatte i Riksrevisjonen. Når det gjelder de særskilte bestemmelsene om tilsetting i tjenestemannsloven §§ 2 til 5, følger det av *annet ledd* at disse gjelder så langt de passer. Forbeholdet må ses i lys av at tilsettingskompetansen i Riksrevisjonen etter første ledd er lagt til Kollegiet, som dermed har den kompetansen Kongen er tillagt etter tjenestemannsloven § 3 nr. 1 annet ledd og § 4 nr. 1. Bestemmelsene i lov om Riksrevisjonen og tjenestemannsloven suppleres ellers av arbeidsmiljøloven (lov 17. juni 2005 nr. 62).

Forskrifter gitt av forvaltningen vil gjelde for Riksrevisjonen, med mindre de er i strid med lov om Riksrevisjonen eller det av konstitusjonelle grunner ikke vil være aktuelt å gjøre dem gjeldende.

§ 6 Lønn og pensjon

Riksrevisorenes lønn og pensjon fastsettes av Stortingets presidentskap. Riksrevisor skal være medlem av Statens pensjonskasse med rettigheter og plikter etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse.

Tjenestemennenes lønn, pensjon og arbeidsvilkår fastsettes av Riksrevisjonen i henhold til de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statsstilling.

Lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister gjelder for Riksrevisjonen.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer fastsetting av lønn og pensjon til riksrevisorene og Riksrevisjonens tjenestemenn.

Etter *første ledd* skal Stortingets presidentskap fastsette riksrevisorenes lønn og pensjon. Dette omfatter også vederlag til riksrevisorenes varamedlemmer. Pensjonen til Riksrevisorkollegiets leder (riksrevisor) følger av reglene i Statens pensjonskasse. De øvrige medlemmene av Kollegiet mottar ikke pensjon tilknyttet vervet for Riksrevisjonen.

Etter *annet ledd* fastsettes tjenestemennenes lønn, pensjon og arbeidsvilkår av Riksrevisjonen i henhold til de avtaler og bestemmelser som gjelder for arbeidstakere i statsstilling. Lønnsfastsetting mv. må dermed være i tråd med det som gjelder i andre statsetater. På grunn av Riksrevisjonens konstitusjonelle stilling tilligger det Riksrevisjonen selv å ta stilling til alle forhold som i avtaleverket er overlatt til arbeidsgivers styringsrett.

Etter *tredje ledd* gjelder tjenestetvistloven for Riksrevisjonen. Dette har også tidligere vært antatt, men vil nå gå frem direkte av lov om Riksrevisjonen. Det er imidlertid en forståelse mellom Riksrevisjonen og Arbeids- og administrasjonsdepartementet om at Riksrevisjonens konstitusjonelle stilling tilsier at Riksrevisjonen ikke skal tas ut i en eventuell arbeidskonflikt der arbeidsgiver vil bruke lockout.

§ 6a Pensjonsordning for riksrevisorer utnevnt før 1. januar 2011

For dem som er utnevnt til riksrevisor før 1. januar 2011 skal pensjonen beregnes etter reglene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse med de særlige reglene som følger av paragrafen her.

For riksrevisorer som fratrer sitt embete etter fylte 67 år, skal tjenestetiden ved pensjonsberegningen etter lov om Statens pensjonskasse forhøyes med inntil 15 år. Tjenestetiden forhøyes på tilsvarende måte ved beregning av uføre-, enke-, enkemanns- og barnepensjon.

Riksrevisorenes alderspensjon ved full tjenestetid er 57 prosent av pensjonsgrunnlaget. Når stillingen som riksrevisor fratres med rett til pensjon, er pensjonsgrunnlaget den fastsatte årlige bruttogodtgjørelsen. Fratres stillingen tidligere, skal pensjonsgrunnlaget settes til årlig bruttogodtgjørelse på fratredelsestidspunktet. For pensjoner som er under utbetaling per 1. januar 2011, skal pensjonsgrunnlaget per 1. januar 2011 svare til den årlige fastsatte bruttogodtgjørelse på dette tidspunktet. Tilsvarende gjelder for dem som har fratrudd stillingen uten å ta ut pensjon før 1. januar 2011.

Alderspensjonen levealdersjusteres etter lov om Statens pensjonskasse § 24, likevel slik at pensjonen ved uttak etter 67 år og ved full tjenestetid ikke blir høyere enn 57 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Et medlem kan ha krav på et garantert pensjonsnivå etter reglene i lov om Statens pensjonskasse § 24a, likevel slik at det garanterte pensjonsnivået for medlemmer med full tjenestetid er 57 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Pensjoner etter paragrafen her reguleres etter lov om Statens pensjonskasse § 42.

Kommentarer

Bestemmelsen ble tilføyd ved lov 17. desember 2010 nr. 78 i forbindelse med en endring av regelen i § 6 første ledd om riksrevisors pensjon. Tidligere ble riksrevisors pensjon fastsatt av Stortingets presidentskap, i likhet med de øvrige medlemmene av riksrevisorkollegiet. § 6a gir overgangsbestemmelser for riksrevisorer utnevnt før 1. januar 2011.

§ 7 Saksbehandlingen i tjenestemannssaker

Forvaltningslovens regler gjelder for avgjørelser om tilsetting, oppsigelse, suspensjon, avskjed eller forflytting av tjenestemenn i Riksrevisjonen. Det samme gjelder vedtak om å ilegge en tjenestemann ordensstraff eller tilstå vedkommende pensjon.

Stortinget kan gi regler som utfyller eller gjør unntak fra forvaltningslovens anvendelse etter første ledd, og fastsette i hvilken utstrekning forskrifter gitt i medhold av forvaltningsloven ikke skal gjelde i slike saker.

Kommentarer

Av konstitusjonelle hensyn er Riksrevisjonen formelt unntatt fra forvaltningsloven. Det er imidlertid i forarbeidene til forvaltningsloven lagt til grunn at Riksrevisjonen når det gjelder tjenestemannssaker her må følge lovens regler. *Første ledd* slår derfor fast at forvaltningslovens bestemmelser om dette skal gjelde for Riksrevisjonen.

Annet ledd presiserer at Stortinget kan fastsette nærmere hvilke bestemmelser i forvaltningsloven som skal komme til anvendelse ved saksbehandlingen i tjenestemannssaker og eventuelt gi utfyllende regler til bestemmelsene. Stortinget kan også fastsette i hvilken utstrekning forskrifter gitt i medhold av forvaltningsloven ikke skal gjelde for tjenestemannssaker i Riksrevisjonen. I denne type saker bør Riksrevisjonen i utgangspunktet være underlagt de samme saksbehandlingskrav som ellers gjelder i statsforvaltningen. Det er per i dag ikke funnet grunnlag for særskilte regler for Riksrevisjonen. Det legges bl.a. til grunn at forvaltningslovforskriftens kapittel 5 om partsinnsyn i saker om tilsetting i den offentlige forvaltning skal gjelde for Riksrevisjonen. Ved framtidige endringer i regelverket, vil spørsmålet om anvendelse i Riksrevisjonen måtte vurderes konkret fra tilfelle til tilfelle. Konstitusjonelle hensyn vil kunne tilsi unntak eller presiseringer.

§ 8 Riksrevisjonens budsjett og regnskap

Riksrevisjonens budsjettforslag fremmes av Kollegiet direkte overfor Stortinget.

Riksrevisjonens regnskap fastsettes av Kollegiet og revideres av revisor oppnevnt av Stortingets presidentskap. Revidert regnskap og revisjonsberetning sendes Stortinget.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer framgangsmåten ved fastsetting av budsjett og regnskap for Riksrevisjonen samt revisjon av regnskapet.

Første ledd slår fast Riksrevisjonens rett til å sende sitt budsjettforslag direkte til Stortinget. Det tilligger Riksrevisjonens øverste ledelse, Kollegiet, å framsende det årlige budsjettforslaget til Stortinget. Stortinget har ved behandlingen av loven understreket at retten til å sende budsjettet direkte til Stortinget er en viktig forutsetning for Riksrevisjonens uavhengighet.

Annet ledd bestemmer at Riksrevisjonens regnskap skal revideres av en revisor oppnevnt av Stortingets presidentskap. Det er Kollegiet som skal fastsette Riksrevisjonens regnskap. Både regnskapet og revisjonsberetningen skal sendes til Stortinget.

Kapittel 2 Riksrevisjonens oppgaver mv.

§ 9 Riksrevisjonens oppgaver

Riksrevisjonen skal foreta revisjon av statsregnskapet og alle regnskaper avlagt av statlige virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten, herunder forvaltningsbedrifter, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, statlige fond og andre organer eller virksomheter der dette er fastsatt i særlig lov (regnskapsrevisjon).

Riksrevisjonen skal kontrollere forvaltningen av statens interesser i selskaper m.m. (selskapskontroll).

Riksrevisjonen skal gjennomføre systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

Riksrevisjonen skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

Riksrevisjonen kan veilede forvaltningen for å forebygge framtidige feil og mangler.

Riksrevisjonen kan påta seg revisjons-, kontroll- eller bistandsoppdrag internasjonalt.

Stortinget i plenum kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser. Stortinget kan ikke instruere Riksrevisjonen om hvordan eller etter hvilke kriterier revisjons- og kontrollarbeidet skal utføres, jf § 2.

Kommentarer

Første ledd slår fast at Riksrevisjonen skal ha revisjonsansvaret for alle statlige regnskaper definert som regnskaper avlagt av statlige virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten. Riksrevisjonen skal også ha revisjonsansvar for forvaltningsbedrifter, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter og statlige fond. Riksrevisjonen kan også ha revisjonsansvar for andre organer eller virksomheter der dette er fastsatt i lov som regulerer slike organers virksomhet.

Hva som skal defineres som "regnskaper avlagt av statlige virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten" vil kunne endres over tid avhengig av hvordan den statlige forvaltning organiseres og hvordan den statlige regnskapsordning innrettes.

Etter ordlyden i første ledd omfattes også Statens pensjonsfond, med sine to deler; Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge. Iht. lov om Statens pensjonsfond skal fondet forvaltes av Finansdepartementet, men forvaltningsansvaret er gjennom forskrifter delegert til hhv. Norges Bank og Folketrygdfondet. På grunnlag av uttalelser fra Stortinget må bestemmelsen imidlertid tolkes innskrenkende, jf. Innst. 138 S (2010-2011) og særlig Innst. 436 S (2010-2011). Riksrevisjonens revisjonsoppgaver er begrenset til revisjon av Finansdepartementets overordnede forvaltning av Statens pensjonsfond og tilhørende posteringer i statsregnskapet. I tillegg fører Riksrevisjonen kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse overfor Norges Bank og Folketrygdfondet, jf. instruksens kap. 5 og 3. Ut over dette skal Riksrevisjonen ikke foreta en kontroll av Norges Bank/SPU og av Folketrygdfondet/SPN. Se også kommentarene til instruksens § 11.

Innholdet i revisjonen er fastsatt i instruksens § 3 og det vises derfor til kommentarer til denne bestemmelsen.

Annet ledd lovfester at Riksrevisjonen skal kontrollere forvaltningen av statens interesser i selskaper m.m. (selskapskontroll) og er en videreføring av den kontrollen Riksrevisjonen har utført etter tidligere instruks gitt av Stortinget.

Selskapskontrollen omfatter både statsaksjeselskaper, statsforetak, særlovselskaper og enkelte andre selvstendige rettssubjekter som staten eier fullt ut, som studentsamskipnadene og Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland. Kontrollen omfatter også selskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 prosent eller mer av stemmene, eller hvor staten på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteresser mv. har dominerende innflytelse, jf. instruksens § 5 tredje ledd

Riksrevisjonen utfører normalt ikke finansiell revisjon i de selskaper hvor staten har eierinteresser.

Innholdet i kontrollen er fastsatt i instruksens § 5, og det vises til kommentarene til denne bestemmelsen.

Tredje ledd fastsetter at Riksrevisjonen skal gjennomføre systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon) og er i samsvar med gjeldende praksis og den internasjonale definisjonen av forvaltningsrevisjon. Miljørevisjon anses å ligge innenfor denne definisjonen.

At Riksrevisjonen skal ha en kritisk kontrollfunksjon ved siden av den løpende revisjonen av regnskapene var hjemlet i den generelle instruks av 1918, men er også utviklet i tråd med

Stortingets uttrykte ønsker, jf. bl.a. Stortingets behandling av Innst. S. nr. 277 (1977-1978) om Stortingets kontroll med forvaltningen.

Ved behandlingen av loven understreket Stortinget at forvaltningsrevisjon er et viktig virkemiddel for å sikre kunnskap om forvaltningens virksomhet. Ettersom forvaltningsrevisjon etter hvert har blitt en stadig mer sentral del av Riksrevisjonens oppgaver, er det etter Stortingets syn imidlertid viktig å opprettholde et prinsipielt skille mellom målsettinger, regelverk og instruksjoner som kan utledes fra Stortingets vedtak og forutsetninger og de målsettinger eller instruksjoner som er fastsatt av forvaltningen selv. Stortinget påpeker også at utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter må skje basert på en vurdering av om saken enten er av stor prinsipiell, økonomisk eller samfunnsmessig betydning.

Det nærmere innholdet i forvaltningsrevisjonen er regulert i instruksens § 9, og det vises derfor også til kommentarer til denne bestemmelsen.

Fjerde ledd fastslår Riksrevisjonens rolle i forhold til å bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil gjennom revisjonen. Regelen er ny i forhold til loven av 1918. Stortinget påpekte ved behandlingen av loven at Riksrevisjonen har en viktig rolle i kampen mot misligheter og korrupsjon, understreket ved muligheten til å melde sine funn og mistanker til politiet eller andre kontrollinstanser. Det følger av § 15 fjerde ledd at Riksrevisjonen uten hinder av taushetsplikt kan melde fra om dette.

Femte ledd fastsetter at Riksrevisjonen har en veiledningsfunksjon overfor forvaltningen. Veiledning må verken formelt eller reelt binde opp de senere revisjons- og kontrollvurderingene.

Ved behandlingen av loven understreket Stortinget viktigheten av at veiledningen utøves med varsomhet og på en måte som ikke setter kontrollens uavhengighet og objektivitet i fare. Forvaltningen har et selvstendig ansvar for sine egne veivalg, uavhengig av revisjonens veiledning. I Riksrevisjonens veileder for muntlig revisjonskommunikasjon med departementene og virksomhetene pkt. 5 finnes retningslinjer for utøvelse av Riksrevisjonens veiledningsrolle.

Sjette ledd fastsetter at Riksrevisjonen kan påta seg revisjons-, kontroll- eller bistandsoppdrag internasjonalt. Stortinget blir informert om slike oppdrag i den årlige virksomhetsmeldingen (Dokument 2). Oppdragene må tilpasses de ordinære revisjons- og kontrolloppgaver og tilgjengelige ressurser.

Sjuende ledd slår fast at Stortinget i plenum kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser, men at det ikke kan instruere Riksrevisjonen om hvordan eller etter hvilke kriterier revisjons- og kontrollarbeidet skal utføres. Dette er utdyping av det generelle prinsippet om Riksrevisjonens uavhengige og selvstendige stilling, jf. § 2. Riksrevisjonen vil på fritt grunnlag kunne formulere vurderinger eller kritikk til de saker som undersøkes etter pålegg fra Stortinget.

I bestemmelsen er begrepet "Stortinget i plenum" benyttet. Dette innebærer at det ikke er adgang til å delegerer myndighet etter bestemmelsen, verken til Stortingets komitéer eller til organer utenfor Stortinget.

Ved behandlingen av loven viste Stortinget til Frøiland-utvalgets understrekning av at Stortingets instruksjonsrett må brukes med varsomhet og på en måte som ikke kan reise tvil om Riksrevisjonens uavhengighet. Stortinget understreket også at det er udiskutabelt at

Stortinget kan gi generelle instruksjoner om hvordan Riksrevisjonen skal drive sin virksomhet, men Riksrevisjonen må selv vurdere hvordan henvendelser fra komité- og enkeltrepresentanter eventuelt følges opp.

§ 10 Krav til revisjonsutførelsen

Riksrevisjonen skal være objektiv og nøytral ved utførelsen av sine oppgaver. Revisjonen skal planlegges, gjennomføres og rapporteres slik lov, instruks og god revisjonsskikk i Riksrevisjonen krever.

Riksrevisjonen kan bruke ekstern bistand til særlige kontroller eller revisjonsoppgaver.

Kommentarer

Første ledd slår fast at Riksrevisjonen skal være objektiv og nøytral ved utførelsen av sine oppgaver. Revisjonen og kontrollen skal planlegges, gjennomføres og rapporteres slik lov, instruks og god revisjonsskikk i Riksrevisjonen krever. God revisjonsskikk i Riksrevisjonen vil være relatert til lov om Riksrevisjonen og Riksrevisjonens standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet, som er basert på anerkjente internasjonale standarder for offentlig revisjon.

Ved behandlingen av loven viste Stortinget til at Riksrevisjonen ikke er et politisk organ, den ledes av et kollegium og dens daglige virksomhet drives uavhengig av Stortinget. Det har alltid vært en klar forutsetning at Riksrevisjonen skal fungere uavhengig av skiftende politiske konstellasjoner og at dens vurderinger skal være av faglig karakter og ikke partipolitisk. Stortinget påpekte at kravene om objektivitet og nøytralitet tjener som viktige forutsetninger for at Riksrevisjonen skal beholde sin legitimitet som et uavhengig kontrollorgan. Det ble vist til at det ved gjennomgangen av Gardermoen-utbyggingen ble reist grunnleggende prinsipielle spørsmål vedrørende grensedragningen for Riksrevisjonens vurderinger. Stortinget understreket betydningen av at Riksrevisjonen ikke forskutterer rent politiske vurderinger av ansvarsforhold.

Annet ledd fastsetter retten til bruk av ekstern bistand. Revisjons- eller kontrollansvaret vil uansett tilligge Riksrevisjonen.

§ 11 Riksrevisjonens rapportering til Stortinget

Riksrevisjonen skal rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til Stortinget.

Før en sak rapporteres til Stortinget skal Riksrevisjonens bemerkninger forelegges ansvarlig statsråd til uttalelse.

Kommentarer

Første ledd lovfester prinsippet om at Riksrevisjonen skal rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til Stortinget. Riksrevisjonens rapporteringsplikt var ikke eksplisitt uttrykt i tidligere lov, men har alltid vært en forutsetning ettersom Riksrevisjonen er Stortingets kontrollorgan. Rapporteringens innhold er regulert i instruksens §§ 15 til 17, jf. også kommentarer til disse bestemmelsene.

Annet ledd gir ansvarlig statsråd, som konstitusjonelt ansvarlig, rett til å bli kjent med og uttale seg til Riksrevisjonens bemerkninger før en sak rapporteres til Stortinget. Bestemmelsen er en lovfesting av tidligere praksis.

Bestemmelsen regulerer ikke kommunikasjonen med departementet og reviderte virksomheter mv. i den forberedende saksbehandlingen. Regler om dette er fastsatt i instruksens § 15 annet ledd og for øvrig i standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet.

Kapittel 3 Riksrevisjonens rett til informasjon mv.

§ 12 Riksrevisjonens rett til å kreve informasjon og innsyn. Rett til å foreta undersøkelser

Riksrevisjonen kan, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som den finner nødvendig for å gjennomføre oppgavene.

Riksrevisjonens rett til informasjon etter første ledd gjelder overfor den politiske ledelse, embets- og tjenestemenn i forvaltningen og andre som virker i forvaltningens tjeneste, og overfor ledelse, tilsatte og revisor i selskaper mv. som er heleid av staten og heleide datterselskaper til slike selskaper. Overlater forvaltningen økonomioppgaver til andre utenfor staten, gjelder Riksrevisjonens rett til aktuell informasjon også direkte overfor disse. Riksrevisjonens rett gjelder også overfor personer som har utført oppgaver som nevnt i første og annet punktum.

I saker som gjelder kontroll med om tilskudd eller bidrag av statsmidler til offentlige eller private virksomheter nyttes etter forutsetningene, gjelder retten til informasjon etter første ledd også overfor tilskuddsmottaker.

Riksrevisjonen har samme rett til innsyn og informasjon som forvaltningen kan kreve overfor

- a) andre som er tillagt statlig forvaltningsmyndighet eller oppgaver finansiert med statlige midler, og
- b) private som leverer varer eller tjenester til staten.

Kommentarer

Første ledd lovfester at Riksrevisjonen har en generell informasjons-, innsyns- og undersøkelsesrett som ikke er begrenset av at opplysninger er taushetsbelagte iht. lov, forskrift eller instruks. Riksrevisjonen kan også gjennomføre nødvendige undersøkelser i revidert eller kontrollert virksomhet.

Bestemmelsen gjelder overfor departementene og alle reviderte virksomheter og overfor selskaper der staten eier alle aksjene og heleide datterselskaper til slike selskaper. Det er utarbeidet en egen veileder for praktisering av dokumentinnsyn i samsvar med lov og instruks for Riksrevisjonen.

Dersom det oppstår konflikt mellom forvaltningens behov for fortrolighet og interne drøftelser på den ene siden og Riksrevisjonens behov for innsyn i dokumenter på den andre siden, viser flertallet i komitéen til at Riksrevisjonen i slike tilfeller har mulighet til å ta opp saken med Stortinget. Stortinget kan da behandle utleveringsspørsmålet med bakgrunn i Grunnloven § 75 f. Dette er imidlertid en omstendelig prosedyre som kun unntaksvis vil komme til anvendelse. Riksrevisjonen har ved et par anledninger tatt opp spørsmålet om innsyn i dokumenter i sine merknader til Stortinget, jf. Dokument nr. 3:2 (2001-2001) og Dokument 1 (2009-2010).

Annet ledd inneholder en oppregning av hvem Riksrevisjonen kan kreve informasjon fra etter første ledd. Riksrevisjonen kan be om informasjon fra den politiske ledelsen, embetsmenn og tjenestemenn i forvaltningen, dvs. både departementene og de underliggende virksomhetene. Den retter seg også mot andre som virker i forvaltningens tjeneste, men som ellers ikke er en del av statsforvaltningen. Videre retter bestemmelsen seg mot styret, ledere, andre tilsatte og revisor i heleide statlige selskaper m.m. og heleide datterselskaper til slike selskaper. I deleide selskaper har ikke staten andre rettigheter enn enhver annen aksjonær. Dette har konsekvenser for Riksrevisjonens adgang til og rutiner for å innhente informasjon om disse selskapene. Nærmere regler om innsynsrett og undersøkelser i de heleide selskaper hvor Riksrevisjonen kontrollerer forvaltningen av statens interesser, er regulert i instruksen.

Annet ledd annet punktum fastsetter Riksrevisjonens adgang til informasjon hos andre utenfor staten når statlige virksomheter har overlatt økonomioppgaver til disse.

Riksrevisjonens adgang til å innhente informasjon vil primært gjelde så lenge de aktuelle personer sitter i sine verv eller stillinger. Unntaksvis kan det likevel oppstå behov for å innhente informasjon fra tidligere statsråder o.a. for å få saken tilstrekkelig opplyst. Av legalitetshensyn er det derfor fastsatt at Riksrevisjonens rett til å innhente informasjon også gjelder overfor personer som har utført oppgaver som nevnt i første og annet punktum. Riksrevisjonen må imidlertid vise meget stor varsomhet med å henvende seg direkte til tidligere statsråder. Selv om det kan være behov for å innhente informasjon vil en lett bevege seg i grenselandet mot ansvarlighetslovens virkeområde. Denne problemstillingen er derimot ikke aktuell i forhold til tidligere embetsmenn.

I *tredje ledd* lovfestes retten til informasjon etter første ledd i saker som gjelder kontroll med om tilskudd eller bidrag av statsmidler til offentlige eller private virksomheter nyttes etter forutsetningene. Riksrevisjonen vil ha hjemmel til å foreta slike kontroller uavhengig av om det er stilt et slikt vilkår ved den konkrete tildelingen. Bestemmelsen er begrenset til å gjelde offentlige og private virksomheter, og omfatter derved ikke privatpersoner som mottar statlige bidrag. Riksrevisjonen vil etter dette ha rett til å foreta kontroller både hos forvaltningen (jf. første ledd) og hos den enkelte tilskuddsmottaker.

Etter *fjerde ledd* gjelder innsyns- og undersøkelsesretten også overfor andre som er tillagt statlige oppgaver eller som leverer varer og tjenester til staten. Bestemmelsen sikrer Riksrevisjonen adgang til å innhente opplysninger m.m. fra for eksempel private rettssubjekter og kommunale organer/virksomheter som er tillagt statlig

forvaltningsmyndighet eller oppgaver finansiert med statlige midler. Statlig forvaltningsmyndighet omfatter både direkte lovregulert og delegert myndighet. Forutsetningen for innsyn er at det inngår som en del av Riksrevisjonens oppgaver slik de følger av denne loven.

Riksrevisjonens rett til informasjon fra privat tjenesteyter skal tilsvare den rett forvaltningen har i det enkelte tilfelle, jf. ordlyden "... som forvaltningen kan kreve overfor". Forvaltningens rett til informasjon i det enkelte tilfelle kan følge av lov, instruks, avtale eller alminnelig kontraktsrettslige prinsipper eller god forvaltningsskikk.

§ 13 Deltakelse i generalforsamling mv.

Riksrevisjonen skal varsles og har rett til å være til stede i generalforsamling, foretaksmøte, møte i bedriftsforsamling, representantskap og organ med tilsvarende funksjon i selskaper som i sin helhet eies av staten og i heleide datterselskaper til slike selskaper. Riksrevisjonen har talerett i møtene. Den skal sammen med varsling få oversendt alle relevante saksdokumenter. Riksrevisjonen avgjør i hvilken grad den skal få oversendt saksdokumenter til møter i heleide datterselskaper.

Riksrevisjonen har rett til å delta i møter som nevnt i første ledd i deleide selskaper sammen med den som representerer de statlige eierinteressene. Varsling om møte og oversending av relevante saksdokumenter avtales med departementet eller med statlig heleid virksomhet som ivaretar statlige interesser.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer Riksrevisjonens rett til å bli varslet om og få være til stede på møter i aktuelle styrende organer i selskaper der Riksrevisjonen foretar kontroll med forvaltningen av de statlige interessene.

Første ledd skal ivareta Riksrevisjonens behov for nødvendig informasjon og rett til å være til stede i virksomhetenes generalforsamling eller andre organer med tilsvarende kontroll- eller eierfunksjon. Hvilke slike organer det enkelte selskap har, går fram av den lovgivningen eller de bestemmelser som regulerer den enkelte virksomhet.

Bestemmelsene er en videreføring av tilsvarende bestemmelser i tidligere instruks fastsatt av Stortinget. Regler for varslingsmåter, tidspunkter og dokumentomfang kan også følge av den lovgivningen som virksomhetene er regulert av.

Annet ledd slår fast Riksrevisjonens rett til å være til stede på generalforsamling eller andre organer med tilsvarende funksjon i deleide selskaper sammen med en representant for de statlige eierinteressene. Riksrevisjonen har ingen talerett i slike møter.

For utenlandske selskaper som staten har eierinteresser i vil de samme reglene gjelde dersom dette ikke strider mot utenlandsk lovgivning. Dersom intet annet er avtalt, vil kommunikasjon og oversending av aktuelle dokumenter her ordinært skje gjennom det departement eller statlig heleid norsk virksomhet som forvalter statens interesser.

§ 14 Tilrettelegging av forholdene for revisjon

Virksomheter som er omfattet av Riksrevisjonens revisjon og kontroll, skal legge forholdene til rette slik Riksrevisjonen finner det hensiktsmessig for å foreta de revisjons- og kontrolloppgaver som følger av lov og instruks.

Riksrevisjonen kan foreta revisjon og kontroll på det stedet hvor regnskap og nødvendig materiale finnes, og Riksrevisjonen skal ha tilgang til de IT-systemer som virksomhetene benytter.

Informasjon til Riksrevisjonen skal avgis i den form, på det medium og til det tidspunkt Riksrevisjonen bestemmer, og vederlagsfritt tilrettelegges og sendes til Riksrevisjonen.

Kommentarer

Første ledd fastsetter at alle virksomheter som er omfattet av Riksrevisjonens kontroll, skal legge forholdene til rette slik Riksrevisjonen finner hensiktsmessig når den skal utføre sine revisjons- og kontrolloppgaver. Bestemmelsen omfatter også heleide selskaper der Riksrevisjonen kontrollerer statsrådets forvaltning av statens interesser.

Riksrevisjonen har utarbeidet en egen veileder om revisjonskommunikasjon med departementene og virksomhetene.

Annet ledd hjemler Riksrevisjonens adgang til å foreta revisjon og kontroll på det sted hvor nødvendig materiale finnes.

Etter *tredje ledd* skal den reviderte virksomheten avgi den etterspurte informasjonen i den form, på det medium og til det tidspunkt som Riksrevisjonen bestemmer. Riksrevisjonen skal ikke betale vederlag for at informasjonen blir tilrettelagt på en bestemt måte, og heller ikke dekke kostnadene ved oversendelsen. Reviderte virksomheter skal derfor normalt dekke omkostningene med dataoverføring, besøkskontor m.m.

Ved behandlingen av loven sluttet Stortinget seg til Frøiland-utvalgets understreking av at første kontakt i forvaltningsrevisjonssaker skal skje via ledelsen i det enkelte departement, slik at statsråden eller den han bemyndiger, kan velge ut de personer som har best kunnskap om saken og slik at ledelsen er orientert. Det påpekes at en slik prosedyre er viktig både for å sikre at Riksrevisjonen får et best mulig vurderingsgrunnlag og for at ansvaret blir plassert der det hører hjemme, nemlig hos ledelsen. Ledelsen i det berørte departement eller organ bør normalt gis anledning til å være til stede ved intervjuer av ansatte, og forespørsler knyttet til etterprøving av skjønnsutøvelse, bør henvises til den politiske ledelse.

Kapittel 4 Riksrevisjonens saksbehandling mv. Allmennhetens innsynsrett

§ 15 Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Riksrevisjonen, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han eller hun i forbindelse med tjenesten eller

arbeidet får vite om forhold av personlig karakter eller opplysninger om drifts- eller forretningshemmeligheter.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Han eller hun kan heller ikke utnytte opplysninger som nevnt i første ledd i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

For øvrig gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 13 a til 13 f så langt de passer.

Uten hinder av bestemmelsen i første ledd kan Riksrevisjonens tjenestemenn, etter beslutning av Riksrevisjonens leder, avgi forklaring og legge fram dokumentasjon vedrørende revisjonsoppdrag til politiet når det er åpnet etterforskning i straffesak. Riksrevisjonen kan videre underrette politiet dersom det i forbindelse med revisjonen kommer fram forhold som gir grunn til mistanke om at det er foretatt en straffbar handling. Riksrevisjonen kan også samarbeide med andre offentlige kontrollmyndigheter dersom det er aktuelt. Underretning kan gis selv om revisjonen ikke er avsluttet og uten at forholdet er meddelt revidert virksomhet eller overordnet departement.

Ved anvendelse av bestemmelsene i tvistemålsloven § 204 nr. 2 og straffeprosessloven § 118 gis samtykke av Riksrevisjonens leder.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer spørsmålet om taushetsplikt for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Riksrevisjonen.

Første ledd slår fast at riksrevisorene, Riksrevisjonens tjenestemenn og andre som utfører tjeneste for Riksrevisjonen, har taushetsplikt om informasjon mottatt i forbindelse med arbeidet, jf. tilsvarende i sivilombudsmannslovens § 9. Særlige behov for konfidensialitet knyttet til Riksrevisjonens virksomhet som kontrollorgan innebærer behov for en noe mer omfattende taushetsplikt enn det som følger av taushetspliktbestemmelsene som gjelder for forvaltningen. Riksrevisjonens medarbeidere skal av hensyn til blant annet tillitsforholdet til reviderte virksomheter undertegne en mer omfattende taushetsplikterklæring enn det som går fram av denne bestemmelsen.

Taushetsplikten gjelder ikke dersom det å gjøre opplysninger kjent, er en del av de oppgavene som tilligger riksrevisorene eller tjenestemennene. Ved rapportering til Stortinget er det imidlertid ikke vanlig at Riksrevisjonen viser til taushetsbelagte opplysninger. I de saker der det helt unntaksvis er aktuelt å legge fram taushetsbelagte eller graderte opplysninger, vil disse bli lagt fram og behandlet på samme måte som når Regjeringen legger fram slike opplysninger for Stortinget. Framleggingsmåten må i så fall vurderes konkret i det aktuelle tilfellet.

Annet ledd gjør det klart at taushetsplikten også gjelder etter at vedkommende har avsluttet tjenesten. Det er ikke anledning til å utnytte opplysninger som nevnt i første ledd i egen virksomhet eller arbeid for andre.

Tredje ledd fastsetter at forvaltningslovens bestemmelser om begrensninger i taushetsplikten mv. (forvaltningslovens §§ 13a - 13f) gjelder for Riksrevisjonen så langt de

passer. Den nærmere anvendelsen av forvaltningslovens regler følger av interne retningslinjer.

Fjerde ledd svarer til forvaltningslovens § 13b nr. 6 og innebærer at Riksrevisjonen kan underrette politiet ved mistanke om straffbar handling og samarbeide med aktuell kontrollmyndighet før revisjonen er avsluttet og forholdet er meddelt revidert virksomhet eller overordnet departement.

Spørsmålet om adgangen for Riksrevisjonens tjenestemenn til å avgi forklaring i en rettssak er regulert av intern instruks for arbeidsordningen i Riksrevisjonen. Riksrevisjonens samtykkekompetanse reguleres i *femte ledd* hvor det er fastsatt at samtykke til å avgi forklaring etter tvistemålsloven § 204 nr. 2 og straffeprosessloven § 118 gis av Riksrevisjonens leder. Tvistemålsloven ble 1. januar 2008 erstattet av tvisteloven (lov 17. juni 2005 nr. 90). Bestemmelsen i tvml. § 204 nr. 2 er videreført i tvisteloven § 22-3, dog uten av riksrevisjonsloven er endret tilsvarende. Riksrevisjonens standpunkt til samtykkespørsmålet vil kunne overprøves av retten i tråd med det som ellers gjelder etter tvisteloven og straffeprosessloven.

§ 16 Riksrevisjonens behandling av sikkerhetsgradert informasjon

Bestemmelsene i sikkerhetsloven gjelder så langt de passer for Riksrevisjonens behandling av sikkerhetsgradert informasjon.

Stortinget kan gi regler som utfyller eller gjør unntak fra sikkerhetslovens anvendelse på Riksrevisjonen og fastsette i hvilken utstrekning forskrifter gitt i medhold av sikkerhetsloven skal gjelde for Riksrevisjonen.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer Riksrevisjonens forhold til lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven). Av konstitusjonelle hensyn er Riksrevisjonen formelt unntatt fra sikkerhetslovens bestemmelser, jf. § 2 femte ledd. Betydningen av at gradert informasjon behandles på en forsvarlig måte tilsier imidlertid at reglene i sikkerhetsloven også gis anvendelse for Riksrevisjonens behandling av slik informasjon.

Riksrevisjonens kollegium har vedtatt en egen instruks for informasjonssikkerhet i Riksrevisjonen. I tillegg er det utarbeidet utfyllende bestemmelser til instruksens, delt i en brukerdel (for alle ansatte) og en administrativ del (for ledere og spesielle funksjoner).

Første ledd slår fast at sikkerhetslovens bestemmelser skal gjelde så langt de passer. Begrensningene vil her være de som følger av konstitusjonelle hensyn.

Av *annet ledd* følger at Stortinget kan fastsette hvilke bestemmelser i sikkerhetsloven eller forskrifter gitt i medhold av denne som skal gjelde for Riksrevisjonen. Forholdet til sikkerhetsloven er nærmere regulert i instruksens § 14.

§ 17 Riksrevisjonens behandling av personopplysninger

Riksrevisjonen kan innhente og behandle alle typer personopplysninger. Opplysningene skal slettes så snart de ikke lenger har kontrollmessig interesse.

Riksrevisjonens behandling av personopplysninger i revisjons- og kontrollarbeidet er unntatt fra §§ 18, 27, 31 og 33 i personopplysningsloven.

Kommentarer

Nærmere retningslinjer for behandling av personopplysninger er regulert i Riksrevisjonens sikkerhetsinstruks med utfyllende bestemmelser, jf. kommentaren til § 16.

Første ledd slår fast Riksrevisjonens rett til å behandle alle typer personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 8 første ledd og § 9 første ledd bokstav b. Det følger av personopplysningsloven § 28 første ledd at den behandlingsansvarlige ikke skal lagre personopplysninger lenger enn det som er nødvendig for å gjennomføre formålet med behandlingen.

Av *annet ledd* følger at Riksrevisjonen er unntatt fra enkelte bestemmelser i personopplysningsloven når behandlingen skjer som ledd i kontrollvirksomheten. Unntakene omfatter bestemmelsen om innsyn (§ 18), regler om retting/sletting/supplering/sperring av eget tiltak (§ 27) og fritak for regler om meldeplikt og konsesjon (§§ 31 og 33). For Riksrevisjonens øvrige behandling av personopplysninger gjelder personopplysningsloven i sin helhet, jf. forskrift til personopplysningsloven § 1-1.

§ 18 Allmennhetens krav på innsyn i Riksrevisjonens dokumenter

Enhver kan hos Riksrevisjonen gjøre seg kjent med det offentlige innholdet av dokumenter i en bestemt sak når dokumentet er kommet inn til eller er sendt fra Riksrevisjonen. Bestemmelsene i offentleglova gjelder tilsvarende, så langt de passer.

For saksdokumenter som er utarbeidet av eller til Riksrevisjonen i saker som den vurderer å legge fram for Stortinget som ledd i den konstitusjonelle kontroll, skal offentlighet først inntre når saken er mottatt i Stortinget. Riksrevisjonen varsler vedkommende forvaltningsorgan om at saken er av en slik art. Er en slik sak ferdigbehandlet uten at den vil bli oversendt Stortinget, inntre offentlighet når Riksrevisjonen har varslet vedkommende forvaltningsorgan om at saken er ferdigbehandlet.

Stortinget kan gi regler som utfyller eller gjør unntak fra offentleglova anvendelse på Riksrevisjonen og fastsette i hvilken utstrekning forskrifter gitt i medhold av offentleglova skal gjelde for Riksrevisjonen.

Kommentarer

Det er utarbeidet interne retningslinjer for praktisering av offentlighetsprinsippet i Riksrevisjonen.

Første ledd slår fast at prinsippet om dokumentoffentlighet skal gjelde i Riksrevisjonen og at offentleglova gjelder så langt den passer.

Annet ledd er en bestemmelse om utsatt offentlighet for dokumenter i saker som Riksrevisjonen vurderer å legge fram for Stortinget. Offentlighet skal først inntre når saken er mottatt i Stortinget.

Regelen begrunnes bl.a. med at bred omtale av forhold som viser seg å ha en naturlig forklaring, eller at en ufullstendig gjengivelse av kritiske spørsmål reist under Riksrevisjonens forberedende behandling, kan medføre at sentralforvaltningen må bruke betydelige ressurser på å ta til motmæle og sikre en avklaring. På bakgrunn av Riksrevisjonens sentrale posisjon i norsk samfunnsliv, kan det som oppfattes som kritikk derfra, ha en sterk virkning. Videre kan det være vanskelig å oppnå tilsvarende publisitet når det gjelder beriktigelser, fordi dette ikke alltid vil bli oppfattet som interessant stoff av pressen. Allmennheten kan derfor lett bli sittende igjen med et feilaktig inntrykk av at det er blitt påvist kritikkverdige forhold i angjeldende forvaltningsorgan.

Kollegiet har vedtatt at utsatt offentlighet skal omfatte alle dokumenter som utveksles mellom Riksrevisjonen og forvaltningen som ledd i gjennomføringen av regnskapsrevisjonen, forvaltningsrevisjonen og selskapskontrollen. Riksrevisjonen kan ikke samtykke i offentliggjøring på et tidligere tidspunkt.

Utsatt offentlighet for saksdokumentene oppheves når Dokument 1 eller Dokument 3 er overlevert Stortinget. Beslutes det at en gjennomført forvaltningsrevisjon ikke skal sendes til Stortinget som Dokument 3-sak, eller at en påbegynt forvaltningsrevisjon avsluttes underveis, for eksempel etter gjennomført foranalyse, skal berørte forvaltningsorganer/overordnet departement varsles i eget skriv.

Av tredje ledd følger at Stortinget kan gi utfyllende regler om offentleglovas anvendelse for Riksrevisjonen, herunder fastsette hvilke forskrifter gitt i medhold av offentleglova som skal gjelde for Riksrevisjonen. Slike regler er gitt i instruksens § 13.

§ 19 Habilitet

Ingen som utfører tjeneste eller arbeid for Riksrevisjonen kan utføre revisjons- eller kontrolloppdrag dersom vedkommende eller dennes nærstående har en slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dets ansatte eller tillitsvalgte, eller det for øvrig foreligger slike særegne forhold at dette kan svekke tilliten til vedkommendes uavhengighet eller objektivitet.

Som nærstående regnes:

- a) ektefelle og person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold,**
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken, og deres ektefeller eller personer som de bor sammen med i ekteskapslignende forhold, og**
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt under bokstav a.**

Bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 6 til 9 første ledd gjelder for enhver som behandler administrative saker for Riksrevisjonen.

Kommentarer

For at Riksrevisjonen skal fylle sin rolle som Stortingets kontrollorgan er det avgjørende at ingen kan stille spørsmål ved tjenestemennenes habilitet i forhold til den virksomheten vedkommende reviderer og kontrollerer. Etter *første ledd* kan derfor ikke tjenestemannen ha en tilknytning til den reviderte/kontrollerte virksomheten som svekker vedkommendes uavhengighet eller objektivitet ved gjennomføring av oppgavene. Det følger forutsetningsvis at første ledd at forhold som kan påvirke uavhengigheten, skal vurderes før man utfører revisjonsoppdraget.

Bestemmelsen omfatter alle som utfører tjeneste eller verv for Riksrevisjonen og regulerer den enkeltes faktiske uavhengighet, for eksempel når vedkommende selv har stått ansvarlig for posteringer eller disposisjoner som skal kontrolleres. Videre omfattes andre forhold som kan svekke omverdenens tillit til revisjonens/kontrollens utførelse. Det som må være avgjørende, er nærheten og avhengigheten mellom Riksrevisjonens tilsatte og sentrale tjenestemenn i den reviderte virksomheten. De tjenestemennene som dette i særlig grad gjelder, vil være virksomhetsleder, kasserer eller regnskapsfører eller andre som har foretatt eller på vesentlig måte har medvirket til de disposisjonene som skal kontrolleres.

Tilsvarende vil det kunne foreligge inhabilitet dersom vedkommendes nærstående har en slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dets ansatte eller tillitsmenn, som nevnt ovenfor. Den enkelte har plikt til selv å vurdere om det foreligger forhold som tilsier at vedkommende ikke kan utføre kontroll- eller revisjonsoppgaver for Riksrevisjonen.

Annet ledd fastsetter hvem som skal anses som nærstående. For det første gjelder det ektefeller og samboere til personer som nevnt i første ledd. For det andre omfattes vedkommendes foreldre, besteforeldre, barn, barnebarn og søsken og deres ektefeller eller samboere. For det tredje omfattes også en ektefelles eller samboers søsken, foreldre, besteforeldre, barn og barnebarn.

Etter *tredje ledd* gis forvaltningslovens habilitetsbestemmelser i §§ 6 til 9 første ledd anvendelse for riksrevisorene og Riksrevisjonens tjenestemenn ved behandlingen av administrative saker.

Habilitetsreglene for revisjons- og kontrolloppdrag i Riksrevisjonen etter første og annet ledd er bygd opp etter tilsvarende bestemmelser i revisorloven. Ved behandlingen av administrative saker etter tredje ledd vil forvaltningslovens regler om habilitet få anvendelse. Dette innebærer bl.a. at regelen om avledet inhabilitet i forvaltningsloven § 6 tredje ledd kommer til anvendelse i slike saker. Avledet inhabilitet innebærer at avgjørelse i en sak ikke kan treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan dersom en overordnet tjenestemann er inhabil. En slik regel vil imidlertid ikke være hensiktsmessig for revisjons- og kontrollarbeid etter første ledd da det her ikke treffes «avgjørelser» i forvaltningslovens forstand. I tillegg vil en regel om avledet inhabilitet være vanskelig å praktisere ettersom Riksrevisjonen ikke har noe annet organ å overlate saken til. Nærmere prosessuelle regler om habilitetsspørsmål i revisjons- og kontrollsaker er regulert i interne retningslinjer.

Kapittel 5 Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser. Oppheving og endring av andre lover

§ 20 Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser

Loven trer i kraft 1. juli 2004, med unntak av § 21 nr. 3, 5, 7 og 14 som trer i kraft 1. januar 2005.

Riksrevisjonens overtakelse av revisjonsansvaret i Den Norske Stats Husbank og Lånekassen, jf loveendringene i § 21 nr. 3 og 7, skjer med virkning fra og med regnskapsåret 2005. Riksrevisjonen frasier seg revisjonsansvar for stiftelser, jf loveendringene i § 21 nr. 5 og 14, fra og med regnskapsåret 2005.

§ 21 Oppheving og endringer av andre lover

Fra 1. juli 2004 endres andre lover slik: - - -

Instruks om Riksrevisjonens virksomhet

Fastsatt av Stortinget 11. mars 2004 med hjemmel i lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen § 3.

Kapittel 1 Ledelse og organisering av arbeidet i Riksrevisjonen

§ 1 Riksrevisorkollegiet (Kollegiet)

Kollegiet er Riksrevisjonens øverste organ og skal behandle saker av viktighet og prinsipiell betydning.

Alle saker som Riksrevisjonen sender til Stortinget, skal være behandlet av Kollegiet. Den enkelte riksrevisor har rett til å la egne bemerkninger følge de saker som rapporteres til Stortinget.

Kollegiet eller den det bemyndiger fastsetter nødvendige bestemmelser for Riksrevisjonens tjenestemenn og arbeidsordningen i virksomheten.

Beslutninger fattet av Kollegiet krever at minst tre riksrevisorer er enige.

Kollegiets leder skal innkalle de øvrige riksrevisorene til møter så ofte dette finnes nødvendig, eller dersom en riksrevisor ber om det. Kollegiets leder, eller nestleder ved dennes fravær, leder møtet.

Arbeidsdelingen mellom Kollegiet og daglig leder kan suppleres med interne retningslinjer fastsatt av Kollegiet.

Revisjonsråden er fast sekretær for Kollegiet.

Kommentarer

Bestemmelsene i kapittel 1 må ses i sammenheng med lovens § 4, der overordnede bestemmelser om Riksrevisjonens ledelse er fastsatt.

Kollegiet skal som etatens øverste organ behandle saker av viktighet og prinsipiell betydning. I utgangspunktet vil det være Kollegiet selv som bestemmer hvilke sakstyper som skal kollegiebehandles. Løpende saksbehandling og avgjørelser knyttet til det administrative, personalmessige og faglige ansvar skal tilligge lederen i Kollegiet. I praksis vil det være lederen som foretar en vurdering av hvilke saker som krever kollegiebehandling.

Alle saker som sendes Stortinget skal være behandlet av Kollegiet. Det vil ikke være adgang til å delegere denne oppgaven til tjenestemannsapparatet. Delegasjonsforbudet omfatter ikke uformelle henvendelser og annen løpende kontakt med Stortingets presidentskap, komitéen, administrasjonen m.m. i det daglige arbeidet. Gjelder det saker av viktighet eller prinsipiell betydning, skal likevel Kollegiet behandle saken.

Hvilke saker og rapporter Riksrevisjonen skal sende til Stortinget, er nærmere regulert i lovens § 11 og instruksens §§ 15 til 17. Det vises også til lovens § 8 om Riksrevisjonens budsjett og regnskap.

Normalt vil det være enighet i Kollegiet med hensyn til hvilke rapporter og saker som er av en slik karakter at Stortinget må informeres, men Kollegiet kan fatte flertallsbeslutninger. Dersom det ikke oppnås enighet om Riksrevisjonens formuleringer i en sak som rapporteres til Stortinget, kan den enkelte riksrevisor la sine bemerkninger følge saken.

Det tilligger Kollegiet eller den det bemyndiger å fastsette regler for tjenestemennene og arbeidsordningen i Riksrevisjonen. Utvikling og fastsetting av slike retningslinjer vil imidlertid være en naturlig del av ledelsesarbeidet i Riksrevisjonen.

Kollegiet er beslutningsdyktig når minst tre riksrevisorer er enige.

Daglig leder skal innkalle de øvrige riksrevisorene til møter så ofte det er nødvendig eller dersom en av riksrevisorene krever dette. Kollegiet har normalt ca. 10 møter i året. Lederen leder møtene. I lederens fravær trer nestleder inn som møteleder.

Arbeidsdelingen mellom Kollegiet og den daglige leder kan suppleres med interne retningslinjer fastsatt av Kollegiet. Det er ingen plikt til å utforme slike retningslinjer. Dersom slike fastsettes, kan de imidlertid ikke innskrenke den myndigheten og det ansvaret som er tillagt lederen etter instruksens § 2 første ledd.

Revisjonsråden skal være Kollegiets sekretær, jf. revisjonsrådets stillings- og arbeidsinstruks.

§ 2 Ledelsen av Riksrevisjonen

Lederen i Kollegiet har det daglige administrative, økonomiske, personalmessige og faglige ansvaret for Riksrevisjonen.

Revisjonsråden er etatens øverste tjenestemann. Revisjonsråden ivaretar de oppgaver i den daglige ledelse som følger av stillingsinstruks fastsatt av Kollegiet, og er fast stedfortreder for lederen ved behandling av og avgjørelser i faglige og administrative spørsmål som ellers behandles eller avgjøres av lederen.

Revisjonsråden leder Riksrevisjonen i daglig leders fravær. Nestleder i Kollegiet trer inn som daglig leder inntil ny leder eventuelt er valgt dersom lederen ikke lenger kan ivareta den daglige ledelse på grunn av langvarig sykdom eller død i valgperioden.

Kommentarer

Kollegiets leder har det daglige administrative, økonomiske, personalmessige og faglige ansvaret for virksomheten. Dette er en instruksfesting av tidligere etablert praksis. Hvilke konkrete oppgaver som tilligger lederen og hvilke oppgaver som skal behandles av Kollegiet, er det ikke funnet hensiktsmessig å regulere uttømmende i instruksens.

Revisjonsråden er etatens øverste tjenestemann og fast stedfortreder for leder ved behandling av og avgjørelser i faglige og administrative spørsmål som ellers behandles eller avgjøres av lederen. Disse oppgavene er mer utfyllende fastsatt i stillings- og arbeidsinstruksens for revisjonsråden fastsatt av Kollegiet.

Revisjonsråden leder etaten i daglig leders fravær og ved reiser, feriefravær m.m. Dersom lederen på grunn av langvarig fravær ikke lenger kan ivareta den daglige ledelsen av

Riksrevisjonen, trer Kollegiets nestleder inn som daglig leder inntil Stortinget eventuelt velger ny leder. Bestemmelsen viderefører etablert praksis.

Kapittel 2 Regnskapsrevisjon

§ 3 Revisjonens innhold

Riksrevisjonen skal ved revisjon av regnskapene kontrollere om regnskapet gir et riktig bilde av den økonomiske virksomhet, herunder:

- a) bekrefte at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil og mangler, og
- b) kontrollere om de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger og gjeldende regelverk, og om disposisjonene er akseptable ut fra normer og standarder for statlig økonomiforvaltning.

Kommentarer

Bestemmelsen fastsetter formålet med og innholdet i regnskapsrevisjonen, jf. lovens § 9 første ledd. Den er en videreføring av § 5 i den nå opphevede instruksen av 1918, men er oppdatert i forhold til moderne revisjonsmetodikk. Innholdet i regnskapsrevisjonen følger ellers av Riksrevisjonens standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet, jf. lovens § 10 første ledd.

§ 4 Innsending av regnskap, nødvendig materiale m.m. til Riksrevisjonen

Departementene og de statlige virksomhetene som Riksrevisjonen har revisjonsansvar for, skal sende Riksrevisjonen det materiale som antas å være nødvendig for Riksrevisjonens revisjon og kontroll.

Følgende materiale skal sendes til Riksrevisjonen så snart som mulig og senest innen de frister som er fastsatt av Finansdepartementet:

- a) statsregnskapet og øvrige regnskaper avlagt av virksomhetene,
- b) andre oppgaver som skal avgis i samsvar med bevilgningsreglementet § 13,
- c) forklaringer knyttet til bevilgnings- og kapitalregnskapet, og
- d) gjenpart av alle tildelingsbrev og årsrapporter.

Riksrevisjonen kan selv bestemme hvilket annet materiale som skal sendes Riksrevisjonen og fastsette frister for dette.

Kommentarer

Bestemmelsen pålegger departementer og statlige virksomheter en plikt til av eget tiltak å sende Riksrevisjonen det materialet som antas å være nødvendig for Riksrevisjonens revisjon eller kontroll ut over det som rutinemessig skal oversendes, jf. annet ledd bokstav a til d.

Selv om statlige virksomheter pålegges en aktivitetsplikt, vil det også være en del av Riksrevisjonens kontroll- og revisjonsarbeid å be om de opplysningene og den informasjonen som anses nødvendig. Det åpnes derfor for at Riksrevisjonen kan gi nærmere regler om hvilket annet materiale som skal sendes Riksrevisjonen, og fastsette tidsfrister for dette.

Det vises ellers til lovens § 12 om Riksrevisjonens rett til å kreve informasjon og innsyn og kommentarene til denne bestemmelsen.

Kapittel 3 Selskapskontroll

§ 5 Kontrollens innhold og omfang

Riksrevisjonen skal gjennom sin kontroll med forvaltningen av statens interesser i selskaper m.m. vurdere om statsråden har utøvet sin oppgave som forvalter av statens interesser i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

I kontrollen inngår de undersøkelser m.m. som anses nødvendige for at Riksrevisjonen skal kunne gi en kvalifisert vurdering av den enkelte statsråds forvaltning av statens interesser. I heleide selskaper mv. og heleide datterselskaper til disse kan kontrollen også omfatte systematiske undersøkelser av selskapets økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger.

Kontrollen etter første ledd omfatter selskaper hvor staten eier så mange aksjer at de representerer 50 prosent eller mer av stemmene, eller hvor staten på grunn av aksjeeie eller ved statlig kontroll av selskapsinteresser mv. har dominerende innflytelse. Riksrevisjonen avgjør i det enkelte tilfellet om staten anses å ha en dominerende innflytelse.

Bestemmelsene i denne instruksen gjelder også for kontroll med statlig eierskap i selskaper i utlandet så langt dette ikke strider mot landets lov.

Kommentarer

Bestemmelsen fastsetter formålet med og innholdet i Riksrevisjonens selskapskontroll, jf. lovens § 9 annet ledd.

Riksrevisjonens selskapskontroll skal holde seg innenfor rammen av det Stortinget har vedtatt og forutsatt for regjeringens og departementets styring av selskapets virksomhet, og stille krav til innholdet av beretningene ut fra dette. Det vises her til Ingvaldsen-rapporten av 1977 der utvalget uttalte at Riksrevisjonens oppgaver er å kontrollere om statsråden forvalter statens interesser på lovlig og økonomisk forsvarlig måte og at han sørger for gjennomføring av de vedtak som Stortinget har truffet.

Ved behandlingen av Dokument nr. 3:2 (2002-2003), jf. Innst. S. nr. 123 (2002-2003), har Stortinget slått fast at Riksrevisjonen i tillegg til å ta stilling til hvordan statsråden har utøvet sin oppgave som forvalter av statens økonomiske interesser i selskapet mv., også skal

vurdere om andre oppgaver av mer samfunnsmessig karakter blir ivaretatt. Det vises i denne forbindelse til eksempler som forvaltning av naturressurser og tilgang på viktige fellesgoder som infrastruktur og godt tjenestetilbud (f.eks. innen samferdsels- og kultursektoren).

Stortinget har ved behandlingen av instruksene understreket at kontrollen ikke må få slike former at den forretningsmessige siden av driften vanskeliggjøres.

Av *annet ledd* følger at Riksrevisjonens selskapskontroll, i tillegg til eierskapskontroll som inngår i den løpende selskapskontrollen, også må kunne omfatte forvaltningsrevisjon i heleide selskaper. Bestemmelsen innebærer en utvidelse av kontrollen med forvaltningen av det statlige eierskapet i forhold til Riksrevisjonens mandat før 2004. Endringen er i tråd med Frøiland-utvalges forslag, jf. Dokument nr. 14 (2002-2003), som Stortinget sluttet seg til jf. Innst. S. nr. 210 (2002-2003), samt i Innst. S. nr. 123 (2002-2003), jf. Dokument nr. 3:2 (2002-2003).

Gjennomføringen av selskapskontrollen følger ellers av standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet, jf. lovens § 10 første ledd.

I *tredje ledd* er det angitt hvor omfattende de statlige interessene må være for at Riksrevisjonen skal ha en kontrolloppgave i forhold til selskapet. Bestemmelsen er en videreføring av tidligere regler. Det er Riksrevisjonen som i det enkelte tilfelle må avgjøre hvorvidt staten skal anses å ha dominerende innflytelse. Riksrevisjonen har inntil nå lagt til grunn at der statens eierandel er lavere enn 50 %, skal Riksrevisjonen likevel etablere kontroll dersom staten som følge av aksjonærforholdene har en dominerende posisjon. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Fjerde ledd er en særbestemmelse vedrørende statlig eide selskaper i utlandet.

§ 6 Informasjon fra hel- og deleide statlige selskaper

I selskaper som i sin helhet eies av staten skal det, med unntak av faktiske opplysninger knyttet til regnskapet, ordinært avtales med daglig leder eller tilsatt som utpekes av denne hvordan Riksrevisjonen kan innhente informasjon, dokumenter o.a. fra øvrige tilsatte. Når Riksrevisjonen finner det påkrevd, kan den likevel kreve opplysninger og oversendelse av dokumenter direkte av enhver tilsatt.

Når Riksrevisjonen finner det nødvendig for sin kontroll, kan den gjennom departementet eller gjennom statlig heleid virksomhet kreve at den som representerer statlige interesser i generalforsamling i deleid selskap, skal framsette krav om at generalforsamlingen pålegger valgt revisor å gi opplysninger innen rammen av dennes oppgaver.

For selskaper i utlandet med statlig eierskap vil, om ikke annet er avtalt, kommunikasjon skje gjennom vedkommende departement eller statlig heleid norsk virksomhet som forvalter statens interesser.

Kommentarer

Det følger av lovens § 12 at Riksrevisjonen har rett til informasjon vedrørende virksomheter og selskaper som er omfattet av Riksrevisjonens revisjon og kontroll. I denne bestemmelsen reguleres hvordan slik informasjon skal innhentes.

Første ledd gjelder heleide statlige selskaper og slår fast at Riksrevisjonen som hovedregel skal rette sine henvendelser til daglig leder eller personer utpekt av denne. I påkrevde situasjoner kan henvendelsen rettes direkte til den enkelte tilsatte. Bestemmelsen er ny i forhold til tidligere instruksjoner fra Stortinget, men er i samsvar med etablert praksis.

Annet ledd er en særregel for deleide selskaper. Etter aksjeloven kan generalforsamlingen kreve at revisor legger frem opplysninger innenfor rammen av dennes oppgaver. Bestemmelsen gir Riksrevisjonen adgang til å kreve at den som representerer statlige eierinteresser på generalforsamlingen setter frem et slikt krav.

Tredje ledd gjelder for utenlandske selskaper som staten har eierinteresser i. Bestemmelsen fastsetter at kommunikasjon her skal skje gjennom vedkommende departement som forvalter interessene i det aktuelle selskapet, eller av heleide statlige virksomheter som har interesser i det utenlandske foretaket.

§ 7 Statsrådets rapportering til Riksrevisjonen

Vedkommende statsråd skal senest en måned etter at generalforsamling, foretaksmøte eller lignende er avholdt oversende til Riksrevisjonen:

- a) virksomhetens årsregnskap og eventuelle konsernregnskap med revisors beretning,**
- b) styrets årsberetning,**
- c) protokoller/referater fra møter i virksomhetens styrende og kontrollerende organer vedrørende behandlingen og fastsettelsen av virksomhetens årsoppgjør, og**
- d) statsrådets beretning om forvaltningen av statens interesser i den enkelte virksomhet eller det enkelte konsern. Det gis særskilt beretning for hver virksomhet eller hvert konsern. Riksrevisjonen kan gi nærmere retningslinjer for hvilke forhold m.m. beretningen fra statsråden skal omhandle.**

Riksrevisjonen bestemmer i hvilken grad dokumenter som nevnt i første ledd bokstav a til c innhentes for datterselskaper og datterselskapers interesser i andre selskaper når statens interesser i morselskapet forvaltes av vedkommende departement.

I virksomheter som ikke har organer som generalforsamling, foretaksmøte eller lignende, skal vedkommende statsråd sende Riksrevisjonen dokumenter og beretning som nevnt i første ledd senest en måned etter at regnskapet for vedkommende virksomhet er godkjent.

Kommentarer

Bestemmelsen angir hvilke dokumenter statsråden skal oversende til Riksrevisjonen etter at årsregnskapet og årsberetningen er godkjent av generalforsamlingen, foretaksmøtet eller tilsvarende organ i de selskaper staten har interesser i. Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av tidligere bestemmelser i instruksjoner gitt av Stortinget.

§ 8 Innsending av møteprotokoller m.m.

Riksrevisjonen kan kreve å få tilsendt gjenpart av møteprotokoller og korrespondanse, herunder rapporter, notater o.a., mellom selskapene og vedkommende departement.

De selskaper som er heleide av staten, skal rutinemessig sende Riksrevisjonen fullstendige utskrifter av møteprotokoller fra møter i samtlige styrende og kontrollerende organer i virksomheten.

Riksrevisjonen bestemmer i hvilken grad dokumenter som nevnt i første og annet ledd skal innhentes vedrørende enkelte datterselskaper og selskaper disse eier når morselskapets interesser forvaltes av departementet.

Statsråden skal rutinemessig sende Riksrevisjonen den informasjon vedkommende mottar eller innhenter som gjelder deleide selskaper statsråden forvalter statlige interesser i eller hvor statsråden forvalter statlige interesser i morselskapet. Det kan avtales med statsråden om denne informasjonen skal sendes til Riksrevisjonen fra statsråden eller direkte fra virksomhetene.

Når den finner det nødvendig for sin kontroll, kan Riksrevisjonen kreve at statsråden innhenter enhver informasjon statsråden eller en statlig virksomhet som eier kan kreve tilgang til. Riksrevisjonen kan innhente fra departementet korrespondanse og annet mellom departementet og selskapet som staten har eierandeler i.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer Riksrevisjonens rett til å kreve materiale fra statlige selskaper ut over det som følger av § 7 og er i hovedsak en videreføring av tidligere bestemmelser i instruks gitt av Stortinget.

Kapittel 4 Forvaltningsrevisjon

§ 9 Revisjonens innhold

Riksrevisjonen skal gjennom systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger, fremskaffe relevant informasjon til Stortinget om iverksettelse og virkninger av offentlige tiltak e.l., herunder om:

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med Stortingets vedtak og forutsetninger,
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til de målene som Stortinget har satt på området,
- c) regelverk fastsatt av Stortinget etterleves,

- d) forvaltningens styringsverktøy, virkemidler og regelverk er effektive og hensiktsmessige for å følge opp Stortingets vedtak og forutsetninger,**
- e) beslutningsgrunnlaget fra regjeringen til Stortinget er tilstrekkelig, og**
- f) forvaltningen gjennomfører vedtatt miljøpolitikk slik at prinsippet om bærekraftig utvikling og god forvaltning av naturressursene etterleveres.**

Forvaltningsrevisjon bør begrenses til saker av prinsipiell, økonomisk eller stor samfunnsmessig betydning.

Kommentarer

Bestemmelsen fastsetter innholdet i og formålet med forvaltningsrevisjonen, jf. lovens § 9 tredje ledd.

Av *første ledd* framgår at Riksrevisjonen gjennom sine undersøkelser skal fremskaffe relevant informasjon til Stortinget om iverksettelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger. Ved behandlingen av instruksen understreket Stortinget at det går et skille mellom mål satt av Stortinget og mål som er satt av forvaltningen. Forvaltningsrevisjonens siktemål er å kartlegge om Stortingets vedtak og forutsetninger er oppfylt. Riksrevisjonen er ikke et revisjonsorgan for regjeringen. Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningens egne mål og regelverk samt vurderinger av hensiktsmessigheten av styringsverktøy og virkemidler bør derfor være knyttet opp mot Stortingets vedtak og forutsetninger. Det må også foreligge klare holdepunkter for at et flertall i Stortinget går inn for en bestemt fortolkning før det kan sies å være forutsatt av Stortinget

Riksrevisjonens tilnærming til om det er gitt korrekt informasjon fra regjeringen til Stortinget må være å vurdere om det er gitt uriktige eller villedende opplysninger til Stortinget eller dets organer, eller om det er holdt tilbake opplysninger som er av vesentlig betydning for saker som behandles i Stortinget. Regjeringens opplysningsplikt overfor Stortinget kan tenkes å være brutt ikke bare når regjeringen tilbakeholder opplysninger som den kjente til, men også dersom den ikke har foretatt tilstrekkelig utredning av saken før den ble presentert for Stortinget. Regjeringen har også en plikt til å underrette Stortinget om forhold av betydning som den blir gjort kjent med etter at en sak er oversendt Stortinget til behandling. Riksrevisjonens granskning av kvaliteten på de opplysninger regjeringen fremlegger for Stortinget er et sensitivt revisjonstema. Dersom Riksrevisjonen avdekker informasjonssvikt, er det viktig at de konklusjonene som trekkes ikke formuleres slik at det eksplisitt tas stilling til om opplysningsplikten er brutt. Det vil ellers kunne stilles spørsmål ved Riksrevisjonens nøytrale rolle og legitimitet.

Undersøkelser rettet mot rettssikkerhet for enkeltpersoner er primært en oppgave for Sivilombudsmannen. Riksrevisjonens undersøkelser knyttet til effektivitet og saksbehandling kan imidlertid også berøre rettssikkerhetsspørsmål.

Miljørevisjon er også en del av revisjonsfaget og ligger innenfor innholdet og omfanget av forvaltningsrevisjonen slik dette er fastsatt i bestemmelsen.

Det nærmere innhold og gjennomføringen av forvaltningsrevisjonen følger ellers av standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet, jf. lovens § 10 første ledd. Det vises også til kommentarene til lovens § 9 tredje ledd.

Av *annet ledd* framgår at utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter må skje basert på en vurdering av om saken enten er av prinsipiell, økonomisk eller stor samfunnsmessig betydning.

§ 10 Innsending av nødvendig materiale til Riksrevisjonen

Ved Riksrevisjonens utførelse av forvaltningsrevisjon gjelder § 4 første og tredje ledd tilsvarende.

Kommentarer

Bestemmelsen viser til at § 4 første og tredje ledd også gjelder ved forvaltningsrevisjon. Dette innebærer bl.a. at departementer og statlige virksomheter uoppfordret skal sende Riksrevisjonen materiale som antas å være nødvendig for gjennomføringen av igangsatte forvaltningsrevisjoner.

Kapittel 5 Riksrevisjonens kontroll med Norges Bank

§ 11 Kontrollens innhold og omfang

Riksrevisjonen fører kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse overfor Norges Bank, jf sentralbankloven § 2 fjerde ledd. Riksrevisjonen fører ikke kontroll med om banken har utøvd sin virksomhet i samsvar med de økonomisk-politiske retningslinjer som er fastlagt av statsmyndighetene, jf sentralbankloven § 2 første ledd.

Kommentarer

Bestemmelsen er i hovedsak en videreføring av § 2 i tidligere instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank. Riksrevisjonen skal føre kontroll med statsrådets myndighetsutøvelse overfor Norges Bank, jf. sentralbankloven § 2 fjerde ledd. Dersom Riksrevisjonen skulle foreta en fullstendig kontroll av om banken kan sies å fylle sitt formål slik det er fastsatt av Stortinget, ville dette i prinsippet også innebære at det måtte foretas en løpende vurdering av om banken har utøvet sin myndighet i samsvar med statsmyndighetenes økonomisk-politiske retningslinjer. Dette ville blant annet innebære at det måtte føres direkte kontroll med bankens valuta- og kredittoperasjoner. Det er ikke mulig for Riksrevisjonen å ivareta en slik kontrolloppgave uten samtidig å ha det løpende revisjonsansvaret. I instruksen er det derfor klargjort at Riksrevisjonen ikke fører kontroll med at banken har utøvet sin virksomhet i samsvar med de økonomisk-politiske retningslinjer som er fastsatt av statsmyndighetene, jf. sentralbankloven § 2 første ledd.

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond – Utland på vegne av Finansdepartementet, jf. kommentaren til lovens § 9. Norges Banks representantskap, oppnevnt av Stortinget, fører tilsyn med driften av banken og med at reglene for virksomheten blir fulgt. Til støtte for arbeidet har representantskapet et tilknyttet tilsynsekretariat. Disse kontrollorganenes oppgaver kan medføre sammenfall med Riksrevisjonens kontroll. Det er derfor utarbeidet

retningslinjer for informasjonsutveksling og koordinering av revisjon og tilsyn mellom Riksrevisjonen og Norges Banks representantskap vedrørende Statens pensjonsfond – Utland.

§ 12 Innsending av materiale og innsynsrett

Statsråden skal snarest mulig etter at Norges Banks årsregnskap og årsberetning er mottatt i departementet oversende til Riksrevisjonen:

- a) bankens årsregnskap, fastsatt av representantskapet, med revisjonens beretning,
- b) hovedstyrets årsberetning,
- c) representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og eventuelt om andre forhold vedrørende banken, og
- d) statsrådets beretning vedrørende departementets og regjeringens myndighetsutøvelse i saker som gjelder Norges Bank.

Riksrevisjonen skal fortløpende sendes kopier av hovedstyrets og representantskapets møteprotokoller.

Riksrevisjonen har rett til å kreve de opplysninger den finner nødvendig for sin kontroll fra vedkommende departement, banken og dens revisjon.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer statsrådets plikt til å sende Riksrevisjonen dokumenter som er nødvendige for kontrollen, og Riksrevisjonens rett til nødvendig informasjon og innsynsrett i departementet, banken og revisjonen. Bestemmelsen er en videreføring av tilsvarende bestemmelse i tidligere instruks for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank.

Kapittel 6 Riksrevisjonens forhold til offentlighetsloven og sikkerhetsloven

§ 13 Allmennhetens innsynsrett - offentlighetslovens anvendelse på Riksrevisjonen

Med dokumenter i en bestemt sak som nevnt i lov om Riksrevisjonen § 18, menes korrespondanse til og fra Riksrevisjonen om samme saksforhold. Dokumenter som foreligger hos kontrollert virksomhet og som følger som vedlegg i en sak, eller som innhentes som ledd i Riksrevisjonens kontroll, er ikke offentlige hos Riksrevisjonen. Det samme gjelder dokumenter som rutinemessig sendes i kopi til Riksrevisjonen.

Dokumenter som utveksles mellom Stortinget og Riksrevisjonen og som gjelder Riksrevisjonens budsjett og interne administrasjon, kan unntas fra offentlighet.

Dokumenter som utveksles mellom Riksrevisjonens ledelse, administrasjon og tilsatte, kan unntas fra offentlighet.

Den som nektes innsyn i en sak i Riksrevisjonen, kan påklage vedtaket til Riksrevisjonens kollegium. Riksrevisjonens kollegium avgjør med endelig virkning om det skal gis innsyn.

Forskrifter gitt med hjemmel i offentlighetsloven § 11 gjelder tilsvarende for Riksrevisjonen så langt de passer. Riksrevisjonen kan gi bestemmelser tilsvarende forskrifter som Kongen kan gi etter offentlighetsloven § 8.

Kommentarer

Det gis her utfyllende regler om offentlighetslovens anvendelse i Riksrevisjonen, jf. § 18 annet ledd i lov om Riksrevisjonen. Offentlighetsloven ble i 2009 erstattet av lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova).

Første ledd definerer hva som skal regnes som dokumenter i forhold til prinsippet om dokumentoffentlighet i Riksrevisjonen. Forvaltningens dokumenter som innhentes som ledd i Riksrevisjonens kontroll eller som rutinemessig sendes Riksrevisjonen er ikke offentlige hos Riksrevisjonen.

Etter *annet ledd* kan korrespondanse mellom Stortinget og Riksrevisjonen som gjelder Riksrevisjonens budsjett og interne administrasjon unntas fra offentlighet. Det er naturlig at Riksrevisjonen følger Stortingets praksis når det gjelder å gi innsyn i slike dokumenter.

Korrespondanse mellom Riksrevisjonens ledelse, administrasjon og tilsatte kan unntas fra offentlighet etter *tredje ledd*. Slike dokumenter må i hvert enkelt tilfelle vurderes i forhold til innholdet før det avgjøres om det skal gis innsyn eller ikke.

Enhver som nektes innsyn i en sak i Riksrevisjonen har etter *fjerde ledd* rett til å påklage avslaget. Kollegiet er klageinstans og avgjør spørsmålet om innsyn med endelig virkning. Offentleglova § 32 gjelder for Kollegiets behandling av klager.

Femte ledd slår fast at forskrifter gitt i medhold av offentlighetsloven § 11 skal gjelde så langt de passer. Den generelle forskriftshjemmelen i offentlighetsloven § 11 er nå videreført i offentliglova § 27. Henvisningen til offentlighetsloven § 8 gjelder adgangen til å gi bestemmelser om vederlag for innsyn. Denne regelen er nå videreført i offentliglova § 8. Henvisningen innebærer at Riksrevisjonen har anledning til å gi egne bestemmelser om vederlag for innsyn gitt av Riksrevisjonen.

§ 14 Riksrevisjonens behandling av sikkerhetsgradert informasjon

Sikkerhetsloven § 9 første ledd bokstav c og § 10 gjelder ikke for Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen er klareringsmyndighet for personell i Riksrevisjonen og for personell ansatt hos eller engasjert av leverandør i forbindelse med sikkerhetsgraderte anskaffelser foretatt av Riksrevisjonen.

Ved utøvelse av forebyggende sikkerhetstjeneste kan Riksrevisjonen søke bistand fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet.

Kommentarer

Bestemmelsen regulerer nærmere hvilke bestemmelser i sikkerhetsloven eller forskrifter gitt i medhold av loven som skal gjelde for Riksrevisjonen, jf. lovens § 16 annet ledd. Regelen er begrunnet ut fra konstitusjonelle hensyn.

Det er spesifisert enkelte unntak fra loven når det gjelder fullmaktene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Regelen er videre en kodifisering av en langvarig praksis om at Riksrevisjonen er egen klareringsmyndighet. I tillegg fastslås Riksrevisjonens adgang til å søke bistand fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet ved utøvelse av forebyggende sikkerhetsarbeid.

Kapittel 7 Rapportering til Stortinget og forvaltningen

§ 15 Rapportering om Riksrevisjonens årlige revisjon og kontroll

Riksrevisjonen skal årlig oversende til Stortinget en rapport som skal inneholde:

- a) resultatet av revisjonen av foregående års statsregnskap, underliggende virksomheters regnskaper og regnskap for administrasjonen av Svalbard,**
- b) resultatet av kontrollen med forvaltningen foregående år av statens interesser i selskaper m.m. Riksrevisjonen skal også rapportere til Stortinget mulige bemerkninger til statsrådets myndighetsutøvelse overfor Norges Bank,**
- c) departementenes oppfølging av tidligere saker som ikke er løst på en tilfredsstillende måte, og**
- d) andre forhold av betydning for en vurdering av departementets totale forvaltning.**

Riksrevisjonen skal meddele resultatet fra regnskapsrevisjonen til revidert virksomhet. Det tas i det enkelte tilfellet stilling til om resultatet også skal meddeles overordnet departement. Ved avslutningen av årets revisjon skal Riksrevisjonen sende revidert virksomhet et avsluttende revisjonsbrev som oppsummerer revisjonen for det aktuelle regnskapsåret.

Kommentarer

Det følger av *første ledd* at den årlige rapporten til Stortinget om Riksrevisjonens revisjon og kontroll (Dokument 1) skal utformes som en revisjonsberetning til foregående års statsregnskap og underliggende virksomheters regnskaper. Dette vil gi Stortinget et mer helhetlig grunnlag for å ta stilling til om statsregnskapet og de underliggende virksomheters avlagte regnskaper har en tilfredsstillende kvalitet, og om det er grunn til å rette kritikk til departementets forvaltning eller gjøre ansvar gjeldende overfor statsråden.

Rapporten skal også omfatte informasjon om resultatet av det kontrollarbeid som er utført knyttet til forvaltningen av statens interesser i selskaper m.m., samt oppfølgingen av tidligere saker som ikke er tilfredsstillende løst. Denne informasjonen ble tidligere rapportert i egne rapporter til Stortinget. Andre forhold av betydning for en vurdering av departementets totale forvaltning skal også omtales. Ved behandlingen av loven understreket Stortinget dets behov for opplysninger som viser om bevilgede midler faktisk er brukt til de formål Stortinget har forutsatt og hvorvidt vedtatte mål er nådd.

Bestemmelsen foreskriver årlig rapportering for både regnskapsrevisjon og selskapskontroll. Det kan stilles spørsmål ved om den separerte rapporteringen for selskapskontrollen i Dokument 3:2 fra og med revisjonsåret 2009-2010 er tilstrekkelig reflektert i instruksens ordlyd. Riksrevisjonen tar sikte på en snarlig klargjøring av instruksens innhold på dette punktet.

Det er vedtatt en egen mal og interne rutiner for rapporteringen til Stortinget.

Annet ledd gir nærmere retningslinjer for Riksrevisjonens revisjonskommunikasjon og rapportering til forvaltningen.

§ 16 Rapportering om gjennomførte forvaltningsrevisjoner

Riksrevisjonen skal rapportere fortløpende til Stortinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner.

Kommentarer

Bestemmelsen slår fast at Riksrevisjonen fortløpende skal rapportere til Stortinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Dette er en videreføring av etablert praksis.

Stortinget har ved behandlingen av instruksens uttrykt tilfredshet med dagens praksis der enkeltrapporter brukes for saker som fortjener særskilt behandling. Det ble imidlertid understreket at antallet forvaltningsrevisjonsrapporter må holdes på et nivå som sikrer en ansvarlig behandling både i Riksrevisjonen og Stortinget.

Stortinget viser også til at Riksrevisjonen primært utfører styringskontroll, ikke ansvarskontroll. Hvorvidt revisjonsrapportene senere skal brukes som grunnlag for ansvarliggjøring av statsråder, er det derfor opp til Stortinget å vurdere.

§ 17 Rapport om Riksrevisjonens virksomhet

Riksrevisjonen skal hvert år sende en melding til Stortinget om Riksrevisjonens virksomhet. Meldingen skal inneholde en generell oversikt over foregående års aktiviteter og regnskap.

Kommentarer

Riksrevisjonen skal hvert år sende en rapport til Stortinget med en generell oversikt over foregående års aktiviteter og regnskap.

Kapittel 8 Øvrige bestemmelser

§ 18 Ikraftsetting. Oppheving av andre instruks

Denne instruksen trer i kraft 1. juli 2004.

Fra samme tidspunkt oppheves:

- 1. Instruks for Statsrevisionen av 30. januar 1918**
- 2. Instruks av 27. mai 1977 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov**
- 3. Instruks av 10. april 1987 for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank**
- 4. Instruks av 10. mars 1992 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991**
- 5. Midlertidig instruks av 14. juni 2000 om offentlighet for Riksrevisjon**
Instruks av 10. juni 1994 for Riksrevisjonens kontroll med/revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11 (stiftelsesloven) oppheves fra 1. januar 2005.

Appendiks – Rettskildebildet

Lov og instruks for Riksrevisjonen

Lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen utfylles av instruks 11. mars 2004 nr. 700 om Riksrevisjonens virksomhet. Både lov og instruks trådte i kraft 1. juli 2004.

Loven erstattet lov 18. februar 1918 om Statsrevisionen.

Instruksen erstattet tidligere instruks gitt av Stortinget om Riksrevisjonens virksomhet:

- instruks for Statsrevisionen av 30. januar 1918,
- instruks 27. mai 1977 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statens interesser i statsbedrifter, aksjeselskaper og enkelte organer mv. organisert ved særskilt lov,
- instruks 10. april 1987 for Riksrevisjonens kontroll vedrørende Norges Bank,
- instruks 10. mars 1992 for Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av virksomheter organisert etter lov om statsforetak av 30. august 1991 og
- midlertidig instruks 14. juni 2000 om offentlighet for Riksrevisjonen.

Instruks 10. juni 1994 for Riksrevisjonens kontroll med/ revisjon av stiftelser organisert etter lov om stiftelser m.m. av 23. mai 1980 nr. 11 (stiftelsesloven) oppheves fra 1. januar 2005.

Forarbeidene til loven og instruksen

Arbeidet med å forberede loven startet etter at følgende uttalelse falt i kontroll- og konstitusjonskomiteén i dens innstilling til Dokument nr. 2 (1994-1995): "Komiteen er kjent med at revisjonsloven og instruksen for Riksrevisjonen på flere punkter er foreldet, og ser det som ønskelig at Riksrevisjonen forbereder de nødvendige endringer", se [Innst. S. nr. 149 \(1994-1995\)](#).

En administrativt behandlet utredning om ny lov og instruks for Riksrevisjonen ble utgitt som [Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1, 2000](#). Utredningen ble sendt på [høring](#) den 7. april 2000.

En måned senere foreslo Stortingets presidentskap å utrede Stortingets kontrollfunksjon, på bakgrunn av et stortingsseminar mars 2000, se [Innst. S. nr. 175 \(1999-2000\)](#). Presidentskapet viste til Riksrevisjonens lovutredning og uttalte følgende: "Noen av de problemstillinger som behandles i utredningen er meget viktige ved en bredere vurdering av Stortingets kontrollvirksomhet, særlig gjelder dette avsnittene om Riksrevisjonens uavhengighet og integritet, forvaltningsrevisjon og Riksrevisjonens rapportering til Stortinget. Etter Presidentskapets oppfatning taler gode grunner for at man ikke unntar slike problemstillinger fra mandatet for utredningsutvalget som nå skal nedsettes." Til å forestå utredningen ble det oppnevnt et eget utvalg, ledet av Ranveig Frøiland (Frøiland-utvalget). Revisjonsråd Bjørg Selås var medlem i utvalget.

På grunnlag av høringsuttalelsene utarbeidet Riksrevisjonen et [forslag til ny lov og instruks](#) for Riksrevisjonen. Forslaget ble oversendt Stortinget i brev 17. januar 2001 til Stortingets presidentskap. Den 19. januar 2001 oversendte presidentskapet Riksrevisjonens forslag til Frøiland-utvalget, under henvisning til utvalgets mandat.

Den 8. februar 2001 oversendte presidentskapet forslaget til regjeringen v/Statsministerens kontor og anmodet om regjeringens uttalelse til forslaget. Statsminister Stoltenberg avga uttalelse i brev av 30. april 2001 til presidentskapet, og kopi av uttalelsen ble sendt Frøiland-utvalget. Etter regjeringsskiftet høsten 2001 avga regjeringen Bondevik en uttalelse i saken, der den i hovedsak deler regjeringen Stoltenbergs vurderinger.

Frøiland-utvalget avga den 30. september 2002 sin rapport "Stortingets kontroll med regjering og forvaltning", jf. [Dokument nr. 14 \(2002-2003\)](#). Flertallet i utvalget foreslo enkelte endringer i Riksrevisjonens forslag til ny lov og instruks. Ved behandlingen av Frøiland-utvalgets rapport, jf. [Innst. S. nr. 210 \(2002-2003\)](#), sluttet Stortinget seg til utvalgets synspunkter på enkelte prinsipielle spørsmål. Behandlingen av de enkelte forslag til bestemmelser ble imidlertid utsatt til behandlingen av Riksrevisjonens forslag til ny lov og instruks.

Riksrevisjonen la i brev 30. september og 23. oktober 2002 og 7. mai 2003 til Presidentskapet frem enkelte justeringer og tillegg til forslaget til ny lov og instruks.

Kontroll- og konstitusjonskomitéen oversendte den 19. mars 2003 forslaget til ny lov og instruks til Justisdepartementet for lovteknisk gjennomgang. [Departementets merknader](#) forelå 5. mai 2003. Den 6. mai 2003 videresendte komitéen disse merknadene til Riksrevisjonen med anmodning om å komme tilbake med et bearbeidet og helhetlig forslag. Et slikt forslag ble oversendt Justisdepartementet i brev 26. juni 2003 for ny vurdering. På grunnlag av departementets nye gjennomgang ble det fremlagt et [revidert forslag til ny lov og instruks](#), som ble oversendt Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité i brev 2. oktober 2003.

Dette forslaget var utgangspunktet for Stortingets behandling av ny lov og instruks for Riksrevisjonen, jf. [Innst. O. nr. 54](#) og [Innst. S. nr. 136 \(2003-2004\)](#).

Sentrale forarbeider til lov og instruks er samlet i sak 2011/00952 i Riksrevisjonens elektroniske arkiv.

Endringer i lov og instruks

Offentlighetsloven ble 1. januar 2009 avløst av [lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd \(offentleglova\)](#). I den forbindelse ble henvisningene til offentlighetsloven i riksrevisjonsloven § 18 oppdatert til å vise til offentliglova. Instruksens kapittel 6 om Riksrevisjonens forhold til offentlighetsloven og sikkerhetsloven er ikke endret tilsvarende.

I forbindelse med at reglene for alderspensjon i folketrygdloven ble endret (blant annet levealdersjustering av pensjon) ønsket Stortinget å samtidig avvikle særordningene for pensjon for stortingsrepresentanter, statsråder, høyesterettsdommere, sivilombudsmannen og riksrevisor. Tidligere ble riksrevisors pensjon fastsatt av Stortinget (ved Stortingets

presidentskap) på lik linje med de andre medlemmene i riksrevisorkollegiet. Ved lov 17. desember 2010 nr. 78, i kraft 1. januar 2011, ble riksrevisjonsloven § 6 første ledd endret slik at riksrevisors pensjon følger reglene i Statens pensjonskasse. [Se Innst. 146 L \(2010-2011\)](#). Det ble samtidig tilføyd en ny bestemmelse i riksrevisjonsloven. Ny § 6a gir overgangsbestemmelser for riksrevisorer utnevnt før 1. januar 2011.

Samtidig ble §§ 6 første ledd og 8 annet ledd presisert slik at det nå uttrykkelig fremgår at det er Stortingets presidentskap og ikke Stortinget i plenum som skal fastsette riksrevisorenes lønn og pensjon og oppnevne revisor for Riksrevisjonens regnskap. Dette var kun en klargjøring i tråd med praksis, jf. tilsvarende ordning for Sivilombudsmannen. Det er redegjort for bakgrunnen for endringen i tilknytning til lov 21. januar 2011 nr. 3, se [Innst. 25 L \(2010-2011\)](#)¹.

Instruks om Riksrevisjonens virksomhet er ikke endret etter at den ble fastsatt av Stortinget 11. mars 2004.

¹ Stortinget behandlet denne saken *før* endringen i pensjonsreglene nevnt ovenfor, men loven ble sanksjonert *etter* sanksjonen av lov 17. desember 2010 nr. 78, som da allerede hadde trådt i kraft. Sistnevnte lov hadde da tatt høyde for den nye ordlyden i bestemmelsene.

Riksrevisjonen
Pilestredet 42
Postboks 8130 Dep.
0032 OSLO
Telefon: 22 24 10 00
Telefaks: 22 24 10 01
E-post: riksrevisjonen@riksrevisjonen.no
Internett: www.riksrevisjonen.no

ISBN: 82-90811-44-6
Juni 2004
Sats og trykk: Lobo Media AS, Oslo